

Piotr Mazur

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Chełmie

WYCHOWAWCZA ROLA RUCHÓW I STOWARZYSZEŃ KATOLICKICH

Streszczenie

W artykule przedstawione zostały główne założenia ruchów charyzmatycznych – Odnowy w Duchu Świętym oraz Drogi Neokatechumenalnej. Spośród wielu organizacji katolickich wymienione powyżej ruchy podejmują autentyczną pracę formacyjną w kształtowaniu nowego człowieka.

Sobór Watykański II dowartościował rolę ruchów i stowarzyszeń w procesie ewangelizacyjnym. Prowadzona praca formacyjno-wychowawcza ukierunkowana jest na przekaz wartości ewangelicznych. Współczesne ruchy katolickie spełniają ważną rolę w procesie wychowania ku wartościom takim jak: wiara, nadzieja, miłość, prawda, wolność, odpowiedzialność.

Słowa kluczowe: ruchy i stowarzyszenia katolickie, wychowanie, wartości w procesie wychowawczym

Znaczenie małych wspólnot

Człowiek jest istotą społeczną, stąd też świeccy wierni mają prawo do tworzenia zrzeszeń katolickich. Kodeks Prawa Kanonicznego uznaje prawo wszystkich członków Kościoła do „swobodnego zakładania stowarzyszeń i kierowania nimi dla celów miłości lub pobożności albo dla ożywienia chrześcijańskiego powołania w świecie, a także odbywania zebrań dla wspólnego osiągnięcia tych celów” (KPK, kan. 215). Tymi celami może być osobiste uświęcanie się, prowadzenie działalności ewangelizacyjnej, czy też odnowa porządku doczesnego oraz realizowanie dzieł miłości bliźniego¹.

¹ Zob. E. Weron, *Budzenie olbrzyma. Laikat – duchowość – apostołstwo – Akcja Katolicka*, Poznań 1995, s. 182 oraz M. Z. Stepulak, *Wybrane zagadnienia z psychologii pastoralnej*, Siedlce-Opole 2007, s. 91-102.

Znaczenie stowarzyszeń katolickich polega na tym, że „niosą one pomoc swoim członkom i przysposabiają ich do apostołstwa, odpowiednio ustawiają ich pracę apostołską i kierują nią tak, że o wiele więcej można się po niej spodziewać owoców, niż gdyby każdy działał na własną rękę” (DA 18). Ponadto Sobór Watykański II w swoim nauczaniu zaznacza, że jest rzeczą „zgoła konieczną, by w zasięgu działalności ludzi świeckich umacniało się apostołstwo w formie zespołowej i zorganizowanej; tylko bowiem przez ścisłe zespolenie sił da się w pełni osiągnąć cele dzisiejszego apostołstwa i obronić skutecznie jego owoce” (DA 18).

Soborowy dekret o apostołstwie świeckich *Apostolicam actuositatem* wskazuje na następujące kryteria, jakie winny spełniać stowarzyszenia i ruchy katolickie:

- a) „bezpośrednim celem tego rodzaju organizacji jest apostołski cel Kościoła w zakresie ewangelizacji i uświęcania ludzi oraz urabiania ich sumienia na modłę chrześcijańską, by w ten sposób przepoić duchem ewangelicznym różne społeczności i środowiska;
- b) świeccy, współpracując we właściwy sobie sposób z hierarchią, przynoszą swoje doświadczenie i przyjmują odpowiedzialność za kierownictwo tymi organizacjami, za rozeznanie warunków, w jakich ma się prowadzić działalność duszpasterską Kościoła oraz za planowanie i realizację programu działania;
- c) świeccy działają w zjednoczeniu na wzór żywego organizmu, by w ten sposób podkreślić wspólnotę Kościoła i spotęgować skuteczność apostołstwa;
- d) świeccy czy to samorzutnie się poświęcając, czy też zaproszeni do działania i bezpośredniej współpracy z apostołstwem hierarchicznym, prowadzą działalność pod zwierzchnim kierownictwem samej hierarchii, która może nawet zatwierdzić tę współpracę przez wyraźne udzielenie im mandatu” (CA 20)².

Jan Paweł II w adhortacji *Christifideles laici* wskazał na następujące podstawowe kryteria charakteru kościelnego zrzeczeń laikatu:

1. stawianie na pierwszym miejscu powołania każdego chrześcijanina do świętości;
2. odpowiedzialność w wyznawaniu wiary katolickiej – przyjęcie i przepowiadanie prawdy o Chrystusie, Kościele i człowieku zgodnie z interpretacją Nauczycielskiego Urzędu Kościoła;
3. świadectwo trwałej i autentycznej komunii;
4. zgodność z apostołskim celem Kościoła i udział w jego realizacji, czyli nowej ewangelizacji;
5. zaangażowana obecność w ludzkiej społeczności, będąca zawsze służbą na rzecz pełnej godności człowieka (por. CL 30).

Adhortacja wymienia również konkretne owoce towarzyszące życiu i działalności stowarzyszeń ludzi świeckich:

- ożywienie umiłowania modlitwy, kontemplacji, życia liturgicznego i sakramentalnego;

²Zob. M. Duda, *Akcja Katolicka. Studium teologiczno-pastoralne*, Częstochowa 1996, s. 46-47.

- działania na rzecz wzrostu powołań do chrześcijańskiego małżeństwa, do sakramentalnego kapłaństwa i do życia konsekrowanego;
- gotowość uczestniczenia w działaniach Kościoła zarówno na szczeblu lokalnym, jak krajowym i międzynarodowym;
- zaangażowanie w dziedzinie katechezy i wychowaniu chrześcijan;
- obecność w różnych środowiskach społecznych i udział w organizowaniu i animacji dzieł charytatywnych, kulturalnych i duchowych;
- duch wyrzeczenia i powrót do ewangelicznego ubóstwa jako do źródła wspaniałomyślnej miłości wszystkich ludzi;
- nawrócenie na drogę chrześcijańskiego życia lub powrót do wspólnoty ochrzczonych tych, którzy niegdyś „odeszli” (por. CL 30).

Pierwszą zasadą formacji w ruchach odnowy jest powrót do Pisma św., a w szczególności do Ewangelii. Największe i najbardziej rozpowszechnione ruchy w Kościele: Focolari, Droga Neokatechumenalna, Ruch Odnowy w Duchu Świętym czy Ruch Światło-Życie, stawiają Ewangelię w centrum formacji. Założycielka ruchu Focolari – Chiara Lubich zaleca każdego dnia czytanie i rozważanie przynajmniej jednego słowa lub zdania z Ewangelii, jako tzw. Słowa Życia. W wielu ruchach czytanie Ewangelii stanowi obowiązkowy punkt wyjścia do „rewizji życia”, tzn. konfrontacji swego postępowania z Ewangelią³.

Drugą zasadę formacji stanowi liturgia i jest ona ściśle związana z pierwszą. Wynika to z nauczania Soboru Watykańskiego II o centralnej roli Eucharystii w życiu chrześcijanina: „Eucharystia przedstawia się jako źródło i szczyt całej ewangelizacji, sakramenty, tak jak wszelkie kościelne posługi i dzieła apostołstwa, wiążą się ze Świętą Eucharystią i do niej zmierzają” (DK 5).

Liturgia eucharystyczna stanowi centrum rekolekcji dla członków ruchów odnowy. Wszystkie ćwiczenia rekolekcyjne podporządkowane są liturgii. W rekolekcjach organizowanych przez ruch Focolari tzw. Mariapoli, Msza św. odprawiana jest w środku dnia ćwiczeń, w ten sposób zespala teorię i praktykę w jedną całość. W niektórych ruchach praktykowane jest wspólne odmawianie modlitwy brewiarzowej⁴.

Nieodzownym składnikiem każdej formacji jest współpraca z Duchem Świętym. Chrystus dokonuje dzieła odnowienia człowieka posyłając Ducha Świętego (por. J 15, 26; 16,7). Jan Paweł II w encyklice *Dominum et Vivificantem* pisze: „Pod wpływem Ducha Świętego dojrzewa i umacnia się ów człowiek wewnętrzny, czyli „duchowy”. Dzięki udzielaniu się Boga duch ludzki, który „zna to, co ludzkie”, spotyka się z „Duchem, który przenika głębokości Boże” (por. 1 Kor 2, 10 n.). *W tym Świętym Duchu*, który jest Darem przedwiecznym, *Bóg Trójjedyny otwiera się dla człowieka*, dla ducha ludzkiego. Ukryte tchnienie Ducha Bożego powoduje, iż duch ludzki otwiera się również wobec zbawczego i uświęcającego samootwarcia się Boga. Dzięki łasce uczynkowej, która jest darem

³ Zob. E. Weron, *Budzenie olbrzyma...*, dz. cyt., s. 101.

⁴ Zob. tamże, s. 102.

Ducha Świętego, człowiek wchodzi w „nowość życia”, zostaje wprowadzony w Boży i nadprzyrodzony jego wymiar. Równocześnie zaś sam człowiek staje się „mieszkanem Ducha Świętego”, „żywą świątynią Boga” (por. Rz 8, 9; 1 Kor 6, 19). Przez Ducha Świętego bowiem Ojciec i Syn przychodzą do niego i czynią u niego swe mieszkanie. W komunii łaski z Trójcą Świętą rozszerza się niejako wewnętrzna „przestrzeń życiowa” człowieka, wyniesiona do nadprzyrodzonego życia Bożego” (DV 58).

Kolejną cechą formacji ruchów odnowy jest maryjność. Maryja, ze względu na swą wyjątkową rolę w historii zbawienia, jest wzorem nowego człowieka. Ona jest „jakby utworzoną przez Ducha Świętego i ukształtowaną jako nowe stworzenie” (KKK 493). Jan Paweł II w encyklice *Redemptoris Mater* wskazał na wyjątkową rolę Maryi w życiu Kościoła, jest Ona nieustającym wzorem: „W tym wzorze Kościół spotyka się z Maryją i stara się do Niej upodobnić: „naśladując Matkę, swego Pana, mocą Ducha Świętego, zachowuje dziewiczo nienaruszoną wiarę, mocną nadzieję i szczerą miłość” (RM 44).

Celem formacji jest wewnętrzne nawrócenie, czyli metanoia. Chrystus do samego początku swej publicznej działalności wzywał: „Nawracajcie się i wiercie w ewangelię” (Mk 1,15). Ruchy charyzmatyczne za cel ćwiczeń rekolekcyjnych stawiają stałe nawracanie swoich członków. W Drodze Neokatechumenalnej zasada stałego nawracania się jest systematycznie rozpracowywana na sześć etapów drogi, której zwieńczeniem jest odnowienie przyrzeczeń chrztu i ostateczny wybór⁵.

Co wnoszą ruchy i stowarzyszenia katolickie w życie Kościoła i społeczeństwa? Na tak sformułowane pytanie odpowiedzi udzielił o. A. Schulz, przewodniczący Ogólnopolskiej Rady Ruchów Katolickich. Jego zdaniem katolickie ruchy i stowarzyszenia w znacznej mierze przyczyniają się do:

1. odnowy duchowej, charakteryzującej się radykalizmem w życiu Ewangelią na co dzień w wymiarze osobistym, zawodowym oraz społecznym;
2. kształtowania sumienia;
3. odrodzenia życia wspólnotowego, czyli tworzenia Kościoła jako wspólnoty wspólnot;
4. odkrywania roli i misji człowieka świeckiego, jego życiowego powołania oraz apostołstwa;
5. nadawania Kościołowi nowego dynamizmu ewangelizacyjnego;
6. animacji apostołatu Kościoła – ożywienia działalności charytatywnej, kształtowania kultury;
7. kształtowania życia społecznego, zwłaszcza poprzez wolontariat;
8. międzynarodowego i bardziej powszechnego wymiaru Kościoła⁶.

J. Krucina wymienia trzy główne czynniki, które warunkują powodzenie duszpasterstwa:

1. silna osobowość moderatora, który powinien szybko ukształtować elitę grupy. Autorytet organizacji wypełnia pustkę istniejącą u niektórych ludzi;

⁵ Zob. tamże, s. 104.

⁶ Zob. A. Schulz, A. Schulz, *Wiosna Kościoła w Polsce* [w:] A. Metrowa-Wasilewicz, *Leksykon ruchów i stowarzyszeń w Kościele*, Warszawa 2000, s. 10.

2. stowarzyszenie dostarcza program i koncepcję życia. Istotne są założenia religijne, teologiczne, ale i wspólnie wypracowane metody, podział odpowiedzialności, sposób zarządzania;
3. grupa w ten sposób pośredniczy w nowej wspólnotowości, utożsamia się ze wspólnym „my”, co uczestnikom daje przyjaźń oraz bezpieczeństwo. Nierzadko ludzie z poczuciem frustracji, przynieszonej z miejsca pracy, odnajdują tu na nowo potwierdzenie siebie⁷.

Współczesne ruchy przywiązują wielką uwagę do sprawy wychowania chrześcijańskiego. Wiele z nich ma opracowane własne, oryginalne systemy wychowania swoich członków. Programy wychowawcze grup zawierają przede wszystkim edukację w duchu miłości, prawdy, pokory. Celem i zadaniem wspólnot jest ewangelizacja, która łączy się z edukacją: aksjologiczną, kulturalną i duchową. W dziedzinie edukacji całego społeczeństwa Jan Paweł II nakreślił następujące zadania ruchów katolickich: „Kościół potrzebuje Was, aby pomóc światu w odkryciu na nowo prymatu wartości duchowych, aby odpowiedzieć na najgłębsze pytania ludzkiej duszy, które nie mogą pozostawać bez odpowiedzi; aby otworzyć nowe, pełne nadziei perspektywy w dziedzinach społecznej i ideologicznej, brnących w kryzysie sekularyzmu; aby obalić różne idole władzy, bogactwa, przyjemności; aby odnaleźć na nowo, oczyścić i umocnić poprzez objawienie Dobrej Nowiny Zbawienia, mądrość ludzką i religijną narodów; aby utrwalić najwyższą godność człowieka i wszystkich ludzi przez uznanie Boskiego Ojcostwa, fundamentu naszego wspólnego pochodzenia i prawdziwego braterstwa, które radykalnie wyklucza jakąkolwiek formę niewolnictwa i nacisku, rozumiejąc panowanie człowieka nad stworzeniem jako dążenie do tego, aby uczynić świat bardziej ludzkim”⁸.

Ruchy i stowarzyszenia religijne pełnią we współczesnym świecie miejsce wychowania człowieka ku wartościom, takim jak: wiara, miłość, altruizm, przyjaźń. J. Vanier, założyciel ruchu „Arka”, w sposób następujący wyjaśnia ogromną rolę wychowawczą wspólnoty: „Żyjąc w niepewności rodziny rozbitej lub rodziny pozbawionej ciepła i miłości, młodzi rozpaczliwie potrzebują takiej wspólnoty, gdzie odnaleźliby swoją tożsamość, wartości, które nadałyby sens i strukturę ich życiu. Stają dzisiaj wobec dwóch różnych wyborów: albo niepewność, wraz z całym wywołanym przez nią lękiem; albo fałszywe poczucie bezpieczeństwa wynikające z pracy, z władzy, czyli wartości świata lub hermetycznych sekt, albo przynależność do wspólnoty, która pomogłaby im w odnalezieniu siebie, w otwarciu się na innych, we wzrastaniu ku miłości uniwersalnej”⁹.

Ruchy i stowarzyszenia religijne pełnią ważną rolę w integracji środowisk chrześcijańskich. Stanowią istotne zaplecze dla Kościoła hierarchicznego, jak również wspierają kapłanów w duszpasterstwie parafialnym. Pomagają swoim członkom w pogłębianiu swojej wiary, umiłowaniu modlitwy oraz życia liturgicznego i sakramentalnego.

⁷ Zob. J. Krucina, *Wartości podstawowe wobec Ewangelii*, Wrocław 1995, s. 171.

⁸ Jan Paweł II, *Przemówienie do uczestników międzynarodowego spotkania ruchów odnowy duchowej*, Watykan 18.04.1980. Zob. U. Klajmon, *Rola małych wspólnot i grup religijnych w edukacji dorosłych* [w:] J. Kostkiewicz (red.), *Aksjologia edukacji dorosłych*, Lublin 2004, s. 399-400; http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_II/przemowienia/ruchyodnowy.

⁹ J. Vanier, *Wspólnota miejscem radości i przebaczenia*, Warszawa 1991, s. 10.

Charyzmatyczne ruchy odnowy

W drugiej połowie XX wieku, a zwłaszcza po Soborze Watykańskim II, powstały liczne ruchy odnowy kościelnej, które wywierają znaczny wpływ na życie Kościoła. Głównym powodem atrakcyjności ruchów jest położenie dużego nacisku na wychowanie, czyli formację. Proponują one swoim członkom oryginalne propozycje wychowania, w nowy sposób formułują ideały, metody i środki wychowania do życia pełni chrześcijańskiego oraz do apostołstwa. Ich ogromnym atutem jest różnorodność form i „stylów życia”¹⁰.

W Kościele polskim na początku lat osiemdziesiątych istniało około 20 ruchów, a obecnie jest ich około 200. Badania socjologiczne prowadzone w 1997 r. wykazują, że ponad 4% Polaków deklaruje się jako członkowie ruchów i stowarzyszeń katolickich. Liczbę uczestniczących w ruchach można szacować na ponad 1,5 mln osób¹¹. Charyzmatyczne ruchy odnowy świadczą o odradzającym się życiu religijnym, są przejawem zdrowia kościelnego organizmu. Wybitny teolog Y. Congar, oceniając ich rolę po Soborze, stwierdził, że są one „czerwonymi ciałkami krwi” w żyjącym organizmie Kościoła. One dotleniają Kościół, czyli Mistyczne Ciało Chrystusa¹².

Odnowa w Duchu Świętym

Za początek Odnowy Charyzmatycznej w Kościele katolickim przyjmuje się dni skupienia, które zostały zorganizowane 17-19 lutego 1967 r. w Pittsburghu (USA). Uczestniczący w nich wykładowcy akademicki i studenci intuicyjnie przeczuwali, że o duchowe dary należy prosić Ducha Świętego. Dlatego też ustalono, że tematem głoszonych nauk będzie odnowa sakramentu bierzmowania. Katechezom towarzyszyła modlitwa się o „reaktywację” łaski Ducha Świętego, którą otrzymali w sakramencie bierzmowania. W czasie modlitwy doświadczyli miłości Ojca, która doprowadziła ich do bardziej osobistego związku z Jezusem. Swoje doświadczenie określili jako „chrzest w Duchu Świętym”. Wraz z tym niezwykłym przeżyciem doświadczyli wielu darów charyzmatycznych Ducha Świętego: spontanicznie wysławiali Boga, adorowali Go, wypełniał ich zapał ewangelizacji, dzielenia się Dobrą Nowiną¹³.

Ruch powstał z inicjatywy Ducha Świętego. Początkiem jego istnienia było doświadczenie Pięćdziesiątnicy Paschalnej – zesłanie Ducha Świętego, które powodowało powstawanie następnych grup. Od samego początku ruch cechował się spontanicznością, tak jakby osoby do niego przynależące szły za natchnieniem Ducha, który ciągle je prowadzi. Stąd też Odnowa nie jest ruchem ujednoczonym, łączy ich jednakże wspólne doświadczenie i cele¹⁴.

Papież Paweł VI, podczas pierwszego kongresu Ruchu, który odbył się w bazylice św. Piotra w Rzymie w 1975 r., nazwał Odnowę Charyzmatyczną szansą dla Kościoła. Natomiast Jan Paweł II

¹⁰ Zob. E. Weron, *Budzenie olbrzyma...*, dz. cyt., s. 100; A. Schulz, *Wiosna Kościoła...*, dz. cyt., s. 9.

¹¹ Zob. tamże, s. 9.

¹² Zob. E. Weron, *Budzenie olbrzyma...*, dz. cyt., s. 245-246; J. Orzeszyna, *Stowarzyszenia i ruchy katolickie drogą odnowy Kościoła i świata*, „Sosnowieckie Studia Teologiczne” 1999, t. 4, s. 202-205.

¹³ Zob. A. Metrowa-Wasilewicz, *Leksykon ruchów...*, dz. cyt., s. 27.

¹⁴ Zob. tamże, s. 27-28.

stwierdził, że ruch jest jednym ze znaków nowej wiosny, o którą żarliwie modli się w związku z Wielkim Jubileuszem 2000 Roku¹⁵.

Odnowa w Duchu Świętym nie prowadzi jednolitej i systematycznie określonej działalności apostołskiej. Członkowie ruchu indywidualnie rozeznają swoje zaangażowanie, często łącząc się w grupy wokół wspólnych zadań. Do najważniejszych należą:

- ewangelizacja podejmowana indywidualnie w różnych środowiskach lub w grupach zorganizowanych (na ulicy, w kościołach, w więzieniach);
- posługa modlitwy wstawienniczej, uwzględniająca różne potrzeby ludzkie (umocnienie w różnych sytuacjach życiowych, uzdrowienia wewnętrzne, uzdrowienia fizyczne);
- aktywna obecność w życiu parafii (wspieranie bądź podejmowanie niektórych form działalności duszpasterskiej);
- zaangażowanie w życie polityczne, społeczne, kulturalne, zawodowe, służące przybliżeniu Królestwa Bożego i przygotowujące grunt pod zasiew słowa Bożego¹⁶.

Formacja w Odnowie nie jest jednolita. Każda grupa jest autonomiczna i podlega hierarchii Kościoła lokalnego, stąd różnorodność działań formacyjnych. Wspólnym i podstawowym elementem formacji jest ewangelizacja realizowana w tzw. Seminarium Odnowy Życia w Duchu Świętym i podczas Rekolekcji Ewangelizacyjnych Odnowy. Ich podstawowe przesłanie jest identyczne, zawiera ono następujące treści:

- 1) Bóg jest Miłością, co prowadzi do odkrycia, że „ja jestem kochany”;
- 2) grzech oddziela mnie od Bożej miłości;
- 3) Jedynie Chrystus jest Zbawicielem;
- 4) Jezus jest Panem – każdy jest wezwany do oddania Mu swego życia;
- 5) Duch Święty jest obecny i działa we wszystkich przejawach życia Kościoła, daje nowe życie i prowadzi do pełniejszego otwarcia na posługę charyzmatami;
- 6) wezwanie do konkretnych działań we wspólnocie Kościoła: modlitwa, życie wspólnotowe i apostołstwo¹⁷.

Szczytowym momentem formacji jest modlitwa o odrodzenie w Duchu Świętym, zwana też „chrztem w Duchu” lub „wylaniem Ducha”. Modlitwa ta jest otwarciem na wszystkie łaski, a także na charyzmaty udzielone człowiekowi przez Ducha Świętego w sakramentach. Owocem „chrztu w Duchu” jest radykalna przemiana życia, uleczenie zranień psychicznych, umiłowanie modlitwy, Słowa Bożego. Obok charyzmatów miłości, wiary, mocy, mądrości, światła, występują nieraz charyzmaty nadzwyczajne – mówienie językami, dar prorokowania, uzdrawianie fizyczne i duchowe¹⁸.

¹⁵ Zob. tamże, s. 28.

¹⁶ Zob. Rada Ruchów Katolickich, *Ruchy katolickie w Polsce*, Warszawa 1994, s. 16-17.

¹⁷ Zob. Rada Ruchów Katolickich, *Ruchy katolickie...*, dz. cyt., s. 17; A. Metrowa-Wasilewicz, *Leksykon ruchów...*, dz. cyt., s. 28.

¹⁸ Zob. Rada Ruchów Katolickich, *Ruchy katolickie...*, dz. cyt., s. 17; A. Metrowa-Wasilewicz, *Leksykon ruchów...*, dz. cyt., s. 29.

Droga Neokatechumenalna

Ruch wspólnot neokatechumenalnych został zapoczątkowany w 1964 roku. Inicjatorem ruchu jest Hiszpan K. Arguello, który – zamieszkawszy wśród najuboższych Madrytu – zaczął głosić im z wielkim powodzeniem kerygmę o Chrystusie. W ten sposób zaczęły powstawać pierwsze wspólnoty. Z czasem został wypracowany oryginalny system wychowania chrześcijańskiego, oparty na teologii chrztu. „Droga neokatechumenalna” jest podzielona na sześć etapów, podczas których następuje pełne wprowadzenie we wszystkie prawdy wiary i życia w wierze¹⁹.

Celem neokatechumenatu jest realizacja wtajemniczenia chrześcijańskiego i stałe wychowanie wiary, według wskazań Soboru Watykańskiego II i Magisterium Kościoła²⁰. Z. Kiernikowski wskazuje, że „centrum doświadczenia neokatechumenalnego, był powrót do samych podstaw życia chrześcijańskiego, czyli do ewangelicznej wiary i chrztu jako realnie przenikających i kształtujących całe życie. A ściślej, chodziło o odkrycie i dowartościowanie samego przygotowania do chrztu, czyli katechumenatu, w którym zostają ukształtowane zasadnicze zarysy wiary chrześcijańskiej, tak, aby właśnie ona stała się czynnikiem konstytuującym życie ochrzczonego”²¹.

Neokatechumenat ma zatem doprowadzić do ponownego odkrywania chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych już ochrzczonych. Wśród nich możemy wyróżnić:

1. „tych, którzy oddalili się od Kościoła;
2. tych, którzy nie byli wystarczająco ewangelizowani i katechizowani;
3. tych, którzy pragną pogłębiać swoją wiarę i prowadzić ją ku dojrzałości;
4. tych, którzy pochodzą z wyznań chrześcijańskich nie będących w pełnej jedności z Kościołem katolickim”²².

Istotą całego neokatechumenatu jest synteza przepowiadania kerygmatycznego, przemiana życia moralnego i liturgia²³.

Neokatechumenat w parafii rozpoczyna się katechezami kerygmatycznymi, zwanymi katechezami początkowymi. Przez dwa miesiące przeprowadza się piętnaście spotkań wieczornych, które kończą się trzydniową konwivencją. Katechezy początkowe składają się z trzech części:

- 1) głoszenie kerygmatu wzywającego do nawrócenia: dobra nowina o śmierci i zmartwychwstaniu naszego Pana Jezusa Chrystusa. Głoszone słowo wzywa do nawrócenia i do wiary, zaprasza do uznania się grzesznikami, do przyjęcia przebaczenia i darmowej miłości Boga;
- 2) kerygmat przygotowany przez Boga w historii zbawienia (Abraham, Wyjście itd.). Przekazuje się klucze hermeneutyczne konieczne do słuchania i rozumienia Pisma świętego, aby w Chrystusie widzieć wypełnienie Pism oraz poddać fakty własnej historii pod światło Słowa Bożego;

¹⁹ Zob. E. Weron, *Apostolstwo katolickie. Zarys teologii apostolstwa*, Poznań 1987, s. 43; Z. Czerwieński, A. Wojnowski, E. Wojnowska, *Wspólnoty neokatechumenalne* [w:] L. Dyczewski (red.) *Kultura w kręgu wartości*, Lublin 2000, s. 188-192.

²⁰ Zob. *Statut Drogi Neokatechumenalnej*, Tytuł I, art. 1, §. 2.

²¹ Z. Kiernikowski, *Droga neokatechumenalna*, „Communio” 1986 nr 4, s. 82.

²² *Statut Drogi...*, Tytuł II, roz. I, art. 5, §. 1.

²³ Zob. tamże, Tytuł II, roz. I, art. 8, §. 3.

3) kerygmat w sakramentach i we wspólnocie (*koinonia*): katechezy osiągają szczyt podczas konwencji w celebracji Eucharystii. Jak uczy Sobór Watykański II, „jest niemożliwe, aby powstała wspólnota chrześcijańska nie mając zakorzenienia i centrum w celebracji świętej Eucharystii; od niej więc należy rozpoczynać wszelkie wychowanie zmierzające do kształtowania ducha wspólnoty” (*Presbyterorum ordinis*, 6)²⁴.

Jednym z podstawowych zadań wtajemniczenia chrześcijańskiego jest wychowanie do życia wspólnotowego. Neokatechumenat wychowuje do tego w sposób stopniowy i stały poprzez włączenie do małej wspólnoty, która jest otwarta na życie wspólnoty parafialnej i całego Kościoła²⁵.

Szczególnym miejscem w budowaniu wspólnoty jest comiesięczny dzień konwencji. Po celebracji jutrzni neokatechumeni dzielą się osobistym doświadczeniem tego, co łaska Boża dokonuje w ich życiu i ujawniają swoje ewentualne trudności. To przyczynia się do wzajemnego poznania oraz budzi wzajemną zachętę, aby dostrzegać Boże działanie w historii każdego. Wspólnota pomaga neokatechumenom odkryć w sobie potrzebę nawrócenia i dojrzewania w wierze²⁶.

Po ukończeniu drogi ponownego odkrycia wtajemniczenia chrześcijańskiego wspólnota neokatechumenalna wchodzi w proces stałego wychowania wiary. „Stałe wychowanie wiary – stwierdza *Dyrektorium Ogólne o Katechizacji* – zwraca się nie tylko do każdego chrześcijanina, by towarzyszyć mu w jego drodze do świętości, lecz także do wspólnoty chrześcijańskiej jako takiej, aby dojrzewała tak w swoim wewnętrznym życiu miłości do Boga i do braci, jak również w otwartości na świat jako wspólnota misyjna. Pragnienie i modlitwa Jezusa do Ojca są nieustannym wezwaniem: „Aby wszyscy stanowili jedno, jak Ty, Ojcze, we Mnie, a Ja w Tobie, aby i oni stanowili w Nas jedno, aby świat uwierzył, żeś Ty Mnie posłał” (J 17,21). Zbliżanie się, krok po kroku, do tego ideału wymaga we *wspólnocie* wielkiej wierności wobec działania Ducha Świętego, ciągłego karmienia się *Ciałem i Krwią Pańską* i stałego wychowywania wiary przez słuchanie *Słowa*” (DOK 70)²⁷.

Po fazie kerygmatycznej zaczyna się faza zwana prekatechumenatem, jest to czas słuchania, wprowadzenia do języka biblijnego i poznania siebie samych. W pierwszym etapie następuje poznanie wielkich wydarzeń z historii zbawienia, co ma przygotować do następnych etapów. Po nim zaczynają się katechezy dogmatyczne na temat „Credo” (Wyznania Wiary) i Katechizmu Kościoła Katolickiego. Następnie mamy: wprowadzenie do modlitwy, „*Traditio*” i „*Reditio*”. W „*Traditio*”, po zakończeniu studiowania „Credo”, bracia zostają wysłani po dwóch do wszystkich domów parafii, w celu głoszenia kerygmatu. Ten okres trwa dwa lata²⁸.

Kolejnymi etapami Drogi są pokora i prostota, prowadzą one do ostatniego etapu – chwały. Jest to czas, aby nauczyć się chwaleń Pana i odkryć, że życie jest liturgią świętości. Dojrzała wiara polega na tym, by odkryć, że bliźni to Chrystus²⁹.

²⁴ Zob. tamże, Tytuł II, roz. II, art. 9.

²⁵ Zob. tamże, Tytuł II, roz. III, art. 15, §. 1.

²⁶ Zob. tamże, Tytuł II, roz. III, art. 15, §. 2.

²⁷ Zob. tamże, Tytuł III, roz. IV, art. 22, §. 1.

²⁸ Zob. A. Metrowa-Wasilewicz, *Leksykon ruchów...*, dz. cyt., s. 18.

²⁹ Zob. tamże, s. 18.